

Wstęp

Przedstawiamy Państwu zbiór rozpraw z zakresu prawa cywilnego poświęcony problematyce odpowiedzialności odszkodowawczej. Opracowania te, powstały w ramach prowadzonego pod moim kierunkiem seminarium magisterskiego i stanowią w przeważającej mierze zmodyfikowaną i skróconą wersję prac magisterskich. Zbiór poprzedza wprowadzenie dra *Jacka Jastrzębskiego*, który uczestniczył w seminarium i pomagał mi w jego prowadzeniu, poświęcone generalnemu zagadnieniu granic kompensacji. Opracowanie stanowi swoistą ramę dla dalszych rozpraw, które dotyczą rozmaitych, bardziej szczegółowych aspektów problematyki kompensacyjnej.

Na rozprawy te należy spojrzeć w dwojaki sposób.

Po pierwsze, stanowią kolejną, przekonującą egzemplifikację tezy, że na poziomie seminarium magisterskiego mogą powstawać wartościowe i oryginalne ujęcia tematyki cywilistycznej, które mogą inspirować, pokazywać nowe kierunki argumentacji, nowe płaszczyzny dyskusji, nowe, wcześniej niedostrzegane aspekty problematyki.

Po drugie, wypada mieć nadzieję, że rozprawy dobrze wpisują się w toczącą się obecnie dyskusję o nowych, szczególnie aktualnych, problemach odpowiedzialności odszkodowawczej. Do takich problemów należy z pewnością podejmowany temat naprawienia szkody niemajątkowej w ramach reżimu kontraktowego, czy ochrona dóbr osobistych osób prawnych za pośrednictwem instytucji zadośćuczynienia pieniężnego. Próbę nowego spojrzenia na analizowane instytucje odnajdujemy także w pracach dotyczących naprawienia tzw. szkody pośredniej oraz podstaw kompensacji tzw. utraconej szansy. Złożone, ale zarazem żywo dyskutowane obecnie w literaturze, problemy odpowiedzialności odszkodowawczej pojawiają się w pracy na temat zbiegu roszczeń w wypadku wadliwego produktu, a także w opracowaniu na tle odpowiedzialności związanej z naruszeniem porozumienia wekslowego przy wekslu *in blanco*. Z kolei praca poświęcona roszczeniom o wydanie korzyści, konfrontując ogólne ujęcie tych roszczeń w Kodeksie cywilnym z regulacjami szczególnymi, przede wszystkim w Prawie autorskim oraz Prawie własności przemysłowej, przynosi interesujące

spojrzenie na ten rodzaj odpowiedzialności cywilnej. Wszystkie prace odbiegają od standardowego, czysto opisowego ujęcia problematyki. Podjęte zostały zagadnienia, które pozornie tylko znajdują się na obrzeżach problematyki odszkodowawczej, analiza każdego z nich wymagała bowiem często zajęcia stanowiska w odniesieniu do podstawowych przesłanek odpowiedzialności cywilnej.

Zebrane rozprawy, bez względu na to, w jakim stopniu można uznać trafność prezentowanych tez, niektóre z nich są na pewno mocno dyskusyjne, pokazują dobrze pola interesującej, czy wręcz pasjonującej dyskusji cywilistycznej, wskazują na te obszary cywilistyki, w których nie powiedziano jeszcze ostatniego słowa, a bogata rzeczywistość zmusza często do przewartościowania stanowiska utrwalonego w dotychczasowym myśleniu prawniczym. Wspólną myślą prezentowanych opracowań jest poszukiwanie rozwiązań, które najlepiej odpowiadają funkcjom odpowiedzialności odszkodowawczej. Wspólne dla tych prac jest także korzystanie przez autorów z dorobku nauki o nowoczesnej wykładni prawa, coraz częściej i śmielej poszukującej przede wszystkim celu analizowanych rozwiązań, sięgającej do założeń aksjologicznych systemu i zasad podstawowych, uwzględniającej szerszy kontekst systemowy, w którym funkcjonują określone instytucje prawne, w tym coraz częściej kierującej się dyrektywą wykładni zgodnej z prawem wspólnotowym. Warto jednocześnie zaznaczyć, że takie ujęcie metodologiczne nie przeczy w żaden sposób wartości, jaką jest dobry warsztat każdego cywilisty, umiejętność posługiwania się konstrukcjami dogmatycznymi, poprawności logicznego i precyzyjnego rozumowania. Aprobata dla racjonalnej wykładni funkcjonalnej w żadnym razie nie może prowadzić do dezawuowania wartości dogmatyki prawniczej. W sferze cywilistyki jest ona wartością istotną, wspierającą się na wielkich tradycjach cywilistycznych. Dobrze opanowana pod względem warsztatowym dogmatyka będzie zawsze stanowiła dla każdego cywilisty niezbędny instrument analizy prawnej. Sądzę, że młodym adeptom sztuki prawniczej prezentującym w niniejszej książce swoje opracowania, taki zabieg łączenia nowoczesnej wykładni, akcentującej funkcję i aksjologię rozwiązań prawnych, z podejściem wspartym na solidnej wiedzy dogmatycznej, w pełni się powiodł.

Prof. Marek Safjan